

Rozmnožení chlebů

Cyklus I. „Ježíšův příběh“, katecheze 19b.

Materiál vytvořilo © Katechetické středisko AP 2026 (Lenka Jeřábková)

Cíl:

Vzdělávací

Po skončení katecheze dítě:

- **Převypráví vlastními slovy** hlavní dějovou linku biblického příběhu o rozmnožení chlebů (včetně klíčových postav: Ježíš, učedníci, chlapec s pěti chleby a dvěma rybami).
- **Vysvětlí symbolický význam nadbytku** (12 plných košů) jako projev Boží štědrosti a péče o člověka.
- **Pojmenuje souvislost mezi jednáním** chlapce v příběhu a možností, jak ono samo může přispět k dobrým věcem ve svém okolí (pochopí princip: „i málo se v Ježíšových rukou stává velkým“).

Výchovné (afektivní) cíle

V průběhu a v závěru katecheze dítě:

- **Vnímá hodnotu sdílení** a projevuje **ochotu rozdělit se** o své věci, čas nebo talent s ostatními, bez strachu, že samo bude strádat (prakticky např. při tvorbě „Společného koše hojnosti“).
- **Projevuje vděčnost za každodenní dary** (jídlo, rodinu, přátele) a učí se vnímat tyto samozřejmé věci jako projev Boží lásky.
- **Zažije pocit sounáležitosti a bezpečí uvnitř společenství dětí**, kde nikdo nezůstává opomenutý nebo „hladový“ (prakticky zažito při pohybové hře).

Seznam použitých materiálů a literatury:

Muroňová Eva a kol. Společně vytváříme Boží království – metodika k pracovním listům náboženské výchovy pro 5. třídu ZŠ. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2004.

Tajemství chleba. Duha č. 9, ročník 2001 / 2002.

Rejchrt, Luděk. Halleluja, amen – Zpívání pro malé i velké děti Boží. Praha: Kalich, 2008.

<https://www.regenschori.cz/>

Pomůcky ke katechezi:

- K **úvodní modlitbě** – vytištěné texty či noty, pokud je potřebujeme.
- Ke společné hře „**Tajemný hlas v kruhu**“ – šátek na oči.
- K výkladu „**Rozmnožení chlebů**“ – bílé plátno, tác / talíř, svíčka, zakrytý košík se sáčky pečiva (různé druhy), ubrousek pro každé dítě, biblické texty.
- K **meditativní aktivitě** – text příběhu, pracovní listy + psací potřeby
- K **aktivitě s videem** – zařízení na promítání.
- K **diskusní aktivitě** – látkový batůžek, 5 maket chlebů a 2 makety ryb (vystřižené z tvrdého papíru nebo ušité z filcu).
- Ke **kreativní aktivitě** – velký papírový karton vystřižený do tvaru velkého proutěného koše. Pro každé dítě několik menších papírů (ve tvaru chlebů a ryb), pastelky, voskovky, nůžky, lepidlo.

- K **pohybové hře** – židle, papírové chleby / molitanové míčky; podle varianty 12 krabiček / košů s dalšími papírovými chleby, klubičko provázku nebo stuhy podle počtu skupin.

Vlastní poznámky ke katechezi:

Scénář:

Zahájení / modlitba (cca 5 minut)

Modlitba či zahájení setkání dle zvyklostí skupiny, přičemž lze využít i vhodné písně. Z našich výběrů doporučujeme:

- Ježíši, ty jsi chléb živý (ZH 267, <https://www.regenschori.cz/pisen/318/jezisi-ty-isi-chleb-zivy>)
- Řekni Pánu: Tady jsem (ZH 230, <https://www.regenschori.cz/pisen/993/rekni-panu-tady-jsem>)
- Písnička o Božím požehnání (viz příloha)

Úvodní – DOPORUČENÁ – aktivita (cca 10 minut).

Hra „Tajemný hlas v kruhu“

Umožňuje dětem vyzkoušet **pocit, kdy si úplně neuvědomují, kdo k nim mluví** – podobně jako učedníci i přes zázraky, které viděli, stále ještě **nechápalí, kdo Ježíš je**. K tomuto tématu je možné se v rámci katecheze odkazovat.

Děti **stojí v kruhu**. **Vybereme** jednoho „Hádajícího“, kterému zavážeme oči a postavíme ho doprostřed. Jakmile má Hádající zavázané oči, začneme my (nebo celý zbytek skupiny) nahlas a pomalu **počítat** do pěti. Během této doby se děti v kruhu potichu promíchávají a vymění si místa, aby Hádající ztratil přehled o tom, kde kdo stojí.

Poté ukážeme na jednoho hráče v kruhu (Soupeře). Tento hráč se stává „hlasem“, kterého bude Hádající odhalovat. Soupeř začne **mluvit a popisovat** sám sebe. Nesmí však prozradit své jméno. Může zmiňovat:

- Barvu oblečení, kterou má dnes na sobě.
- Své koníčky nebo oblíbené jídlo.
- Výrazné rysy (např. „mám brýle“, „mám dva copy“).

Hádající se snaží co nejrychleji určit, o koho jde. Děti se mohou v roli Hádajícího vystřídat. Pokud máme dost času, je možné zvýšit úroveň, kdy Soupeř může změnit hlas – tím se prožitek ze hry může zvýšit.

Na závěr se dětí zeptáme: *Jaké to bylo, když jste slyšeli hlas, ale pořád jste mu nemohli přiřadit tvář? Když jste byli Soupeři, bylo těžké se popisovat tak, aby vás druzí hned nepoznali?*

*Učedníci viděli u Ježíše spoustu věcí, které jim mohly napovědět, kdo je, přesto to stále ještě nevědí. V dnešním příběhu dostanou další nápovědu. Tím umožníme **přechod k hlavnímu tématu** katecheze.*

Rozmnožení chlebů (cca 25 minut)

Posadíme se s dětmi do kruhu a doprostřed roztáhneme přiměřeně velké bílé plátno. Na ně položíme svíčku a větší plochý talíř nebo ták.

Uvedeme hlavní téma, přičemž připomeneme dětem předchozí katecheze o Ježíšových zázracích (Kána Galilejská, uzdravení ochrnutého a utišení bouře): Ježíš si vybral dvanáct svých učedníků a teď s nimi putuje po Galileji. Vykonal už mnoho dobrého, ale o některých jeho pozoruhodných činech si lidé pořád vyprávějí. Zopakujeme: Co to je zázrak? Proč je Ježíš dělal? Co to může znamenat pro nás?

Poté pokračujeme: Dnes si budeme vyprávět o dalším zázraku: za Ježíšem jde pořád víc lidí, kteří chtějí slyšet jeho učení. Navíc se blíží Velikonoce. Ježíš dnes všem kolem sebe naznačí, co se stane dál, a ukáže, čím chce být také pro nás.

Navážeme rozhovorem: Kdo měl někdy opravdu hlad? Jaké to bylo? (...) A jak jste takovou situaci vyřešili? (...) Co byste dělali, kdybyste měli hlad, ale vůbec žádné jídlo? (...) Poté vyndáme kousek chleba ze zakrytého košíku a ptáme se: Kdybychom měli jen tohle – kolik by se z toho najedlo lidí? A kolik bychom potřebovali, abychom nikdo neměl hlad? (...)

Pokračujeme aktivitou s dělením chleba na přesné množství. Rozčleníme skupinu do trojic nebo čtveřic. Pro každou z nich máme v zakrytém koši připravený sáček s několika kousky pečiva různých druhů, pokud možno v každém sáčku v jiném poměru (děti nemohou „opisovat“). Zadáme úkol: V příběhu, který si dnes budeme vyprávět, se bude muset velká spousta lidí rozdělit o chléb. Zkuste obsah sáčku rozdělit tak, abyste všichni měli stejně. Když jsou skupiny hotovy, ptáme se: Bylo složité chléb rozdělit? Jak jste postupovali? (...) Myslíte, že byste byli sytí, kdybyste svůj příděl snědli? (...)

Navážeme příběhem z Janova evangelia, které uvedeme: Vidíte, že kdybyste měli třeba na výletě jen těchhle pár kousků pečiva, mohla by to být pěkná krize... A o jedné takové „krizové situaci“ vypráví i apoštol Jan ve svém evangeliu. Můžeme dětem rozdat listy s biblickým textem a po jednotlivých větách si přečteme první část.

Následuje aktivita s rozdáváním chleba. Uvedeme ji úvahou, že Ježíš rozdával chléb jako skutečný dar – ale nechtěl jenom nasytit tu spoustu lidí. Naznačoval jim, že jim připravuje dar chleba, který spojí všechny dohromady. I my z toho chleba, který jsme dělili, můžeme udělat symbolický dárek, který nás propojí.

Dáme každému dítěti ubrousek a vysvětlíme jim postup. Každý si postupně vezme kousek z nalámaného chleba, pěkně ho zabalí a předá někomu z kruhu. Zároveň vysvětlí, proč ho dává zrovna jemu – pojmenuje buď nějakou dobrou vlastnost, nebo naznačí, čím by chtěl tomuto konkrétnímu kamarádovi pomoci. Každý si vezme postupně kousek, zabalí do ubrousku, někomu ho předá a řekne, proč zrovna jemu. Každý svůj kousek nechá zabalený. Nakonec svíčka a chleby se dají kolem ní.

Když předávání skončí, děti položí zabalené kousky chleba doprostřed kolem svíčky; tu zapálíme. Poté sami přečteme poslední odstavec z biblického textu o chlebu života. Zdůrazníme dětem, že tím o sobě řekl důležitou věc. Na závěr se ptáme: Splnil Ježíš tato slova? Kdy a jak? (Během Poslední večeře – ustanovil Eucharistii).

Zakončíme výklad shrnutím příběhu a jeho významem: lidé v Ježíšově okolí se nasýtí – Ježíš naznačil ustanovení Eucharistie – my se tímto chlebem života sytíme, proto je pro nás tento zázrak tak důležitý.

Modlitba dle zvyklostí skupiny.

Můžeme zohlednit dnešní téma a poděkovat Ježíši, že se od něho můžeme nejen učit a vyprávět si o něm, ale že s námi také stále je. Zvláště děkujeme za to, že se nám dává i v podobě chleba, abychom s ním mohli žít věčně.

Rozdání zápisových listů a zakončení setkání.

Případné doplňkové alternativy ke scénáři:

Meditativní aktivita s příběhem

K této aktivitě využijeme **příběh „O ženě, která se stala chlebem“** (viz příloha). Společně si s dětmi vyprávění přečteme a poté je necháme samostatně vyplňovat pracovní list Co znamená být chlebem.

Závěrečnou reflexi můžeme doplnit otázkami: *Co znamenalo obdarování pro lidi z příběhu? A čím bylo pro onu ženu?*

Inspirační video

Katechezi můžete **doplnit** tematickým **krátkým filmem** z cyklu „Biblická pátání“, konkrétně díl Ježíšovy zázraky. Děti se zde dozvědí se některé zajímavosti z **oblasti reálií**.

Na stopáži 3.40 začíná **příběh o rozmnožení chlebů** – lze jej využít jako doplněk k četbě textu Janova evangelia.

ODKAZ: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10213603244-biblicka-patrani/313298380170011/>

Video můžete pustit **na úplném začátku katecheze** jako motivaci před samotným čtením Písma, nebo jako **shrnutí** celého setkání.

Diskusní aktivita: „Chlapcův batůžek“

Tato aktivita pomáhá dětem **vžít se do postavy chlapce**, který Ježíšovi přinesl své jídlo, a otevírá **téma štědrosti a hodnoty** zdánlivě malých věcí.

Průběh: Sedněte si s dětmi do kruhu. Uprostřed leží batůžek. Postupně z něj **vytahujeme chleby a ryby** a pokládáme je doprostřed. **Vyprávíme** (nebo necháme děti převyprávět) moment, kdy učedníci říkají: „Je tu jeden chlapec, který má pět ječných chlebů a dvě ryby; ale co to je pro tolik lidí?“

Otázky k reflexi a diskusi:

- Jak se asi ten chlapec cítil, když viděl obrovský dav hladových lidí a věděl, že má jídlo jen pro sebe?
- Proč myslíte, že chlapec své jídlo Ježíšovi dal, i když ho bylo tak málo? Neměl strach, že sám bude mít hlad?
- Zažili jste někdy situaci, kdy jste měli pocit, že vaše pomoc nebo to, co máte, je příliš malé a nic nezmuže?
- Co se stane, když se o to málo, co máme (úsmev, hračku, bonbon, čas), rozdělíme s ostatními?

Kreativní aktivita: „Společný koš hojnosti“

Tato aktivita simuluje zázrak **společenství** a **rozmnožení skrze společné dílo** – děti si své vlastní výrobky neodnášejí domů.

Průběh:

1. Každé dítě dostane **papírový chléb** a **rybu**. Úkolem dětí je na jednu stranu chleba/ryby napsat nebo nakreslit jednu věc, kterou mohou **darovat druhým** (např. „pomoc mamince“, „půjčení hračky“, „pohlídání pejska“, „hezké slovo“).
2. Z druhé strany chléb a rybu vybarví.
3. Následně děti své chleby a ryby **společně vlepují** do velkého koše.

Symbolika: Koš se pod rukama dětí začne plnit a „přetékat“ jejich dobrými skutky a dary.

Pohybová hra: „Roznášeči do zástupů“

Hra dynamicky ztvárňuje **závěr evangelia**, kdy učedníci roznášejí jídlo lidem, všichni se nasytí, a ještě zbyde dvanáct plných košů. Hra je navržena se dvěma závěry, které zdůrazní **odlišné momenty** tohoto biblického příběhu.

Příprava prostoru: Na jedné straně místnosti je „**Ježíšův stůl**“ (např. židle, na které leží hromada vystřižených papírových chlebů nebo molitanové míčky). Na druhé straně místnosti sedí děti na zemi v malých skupinkách (představují „zástupy“ sedící v trávě).

Počátek hry:

1. Určíme dva nebo tři „učedníky“ (roznášeče). Ti mají za úkol brát od „Ježíšova stolu“ chleby (vždy jen tolik, kolik poberou do obou dlaní) a bezpečně, v klidném tempu je roznášet sedícím skupinkám dětí.
2. Jakmile sedící skupinka dostane chléb, musí ho poslat dokola v rámci své skupinky, aby se ho každý dotkl („nasytil se“).

Varianta A: Pointa „Zázračného nadbytku“ (Vizuální překvapení)

Tato varianta dává jasný smysl tomu, **proč na konci sbíráme „zbytky“**. Ukáže dětem, že **Boží štědrost** nejde vyčerpát.

- **Úprava hry:** Na začátku hry dětem ukážeš, že na „Ježíšově stole“ je přesně 5 chlebů (např. 5 větších molitanových míčků nebo bochánků z hnědého papíru).
- **Tajný prvek:** Pod stolem (nebo v krabici pod ubrusem) schováme dalších **12 menších košů/krabiček** s dalšími papírovými chleby nebo 12 velkých papírových chlebů, o kterých děti neví.
- **Pointa a závěr:** Když učedníci rozdají pět chlebů do zástupů a všechny děti se „nasytí“ (všichni si chléb podrží), řekneme: *„A teď se podívejte, co se stalo! Všichni jedli, nikomu nic nechybí, a Ježíš říká: Seberte zbylé kousky, ať se nic neztratí!“*
- V tu chvíli učedníci (nebo všechny děti společně) začnou zpod stolu vytahovat schované zbytky. Společně nahlas počítáte: *„Jeden koš, druhý, třetí... dvanáct!“*
- **Tečka:** Všechny koše vyskládáte doprostřed kruhu. Pointou je údiv: *„Jak je to možné? Začali jsme s pěti chleby, všichni jsme se nasýtili, a teď tu máme dvanáct plných košů? U Ježíše prostě nikdo netrpí nouzí a jeho láska nikdy nedojde.“*

Varianta B: Pointa „Sítě solidarity“ (Vztahová pointa)

Tato varianta promění hru v živou ilustraci toho, jak se z cizích lidí v davu stalo jedno propojené společenství (církve).

- **Úprava hry:** Každá skupinka (zástup v trávě) dostane na začátku hry jedno klubičko provázku (nebo dlouhou stuhu). Když k nim dorazí učedník s chlebem, první dítě se chytne konce provázku, podá chléb sousedovi, klubičko odmotá a podá dál. Než se celá skupinka „nasytí“, jsou všichni v dané skupině propojení nití.
- **Pointa a závěr:** Jakmile učedníci rozdají všechno jídlo, vyzveme zástupce jednotlivých skupin, aby konce svých provázků přinesli doprostřed k „Ježíšovu stolu“ a tam je svázali dohromady.
- **Tečka:** Vznikne velká pavučina/síť, která spojuje úplně všechny v místnosti. Vyzveme děti, aby se nitě jemně chytily a zvedly ji nad hlavu. Závěr je jasný: *„Podívejte se. Na začátku byl obrovský dav hladových lidí, kde se nikdo s nikým neznal a každý se staral jen o svůj žaludek. Na konci jsme díky jednomu klukovi, který se rozdělil, všichni nasycení a propojení v jednu velkou rodinu.“*

Kterou vybrat?

Pokud chceme spíše **dynamický a radostný údiv** nad zázrakem, zvolíme **Variantu A** (ideální pro unavenější děti, které potřebují silný vizuální wow-efekt). Pokud chceme aktivitu zakončit v **klidnějším, duchovním tónu**, zvolíme **Variantu B**, na kterou se dá navázat závěrečnou modlitbou v kruhu kolem vytvořené sítě.